

Portugal

Szakosított bíróságok - Portugália

Ez az oldal a portugál szakosított bíróságok szervezetéről nyújt tájékoztatást.

Elsőfokú bíróságok (*Tribunais judiciais de 1.ª instância*)

Fő szabály szerint a kerületi bíróságok (*tribunais de comarca*) az elsőfokú bíróságok. E bíróságok járnak el minden olyan ügyben, amely nem tartozik más bíróság hatáskörébe. A kerületi bíróságok általános és szakosított hatáskörrel egyaránt rendelkeznek.

A kerületi bíróságokat szakosított vagy általános hatáskörű kollégiumokra, valamint helyi kollégiumokra osztják fel. A kollégiumokat a hatáskörüikkel és annak a településnek a nevével összhangban nevezik el, ahol a székhelyük található.

A következő szakosított hatáskörű kollégiumok hozhatók létre:

1. Központi polgári jogi (*Central cível*);
2. Helyi polgári jogi (*Local cível*);
3. Központi büntetőjogi (*Central criminal*);
4. Helyi büntetőjogi (*Local criminal*);
5. Helyi szabálysértési (*Local de pequena criminalidade*);
6. Büntetőjogi vizsgáló (*Instrução criminal*);
7. Családjogi és kiskorúak ügyeivel foglalkozó (*Família e menores*);
8. Munkaügyi (*Trabalho*);
9. Kereskedelmi (*Comércio*);
10. Végrehajtási (*Execução*).

Az alábbi szakosított bíróságok szélesebb körű illetékességgel rendelkeznek:

1. A szellemi tulajdonnal foglalkozó bíróság (*Tribunal da propriedade intelectual*);
2. Versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság (*Tribunal da concorrência, regulação e supervisão*);
3. Tengerészeti bíróság (*Tribunal Marítimo*);
4. A büntetés-végrehajtási bíróságok (*Tribunal de execução das penas*);
5. Központi vizsgálóbíróság (*tribunal central de instrução criminal*).

A szakosított hatáskörrel rendelkező kollégiumok:

E kollégiumok közül az alábbiak különösen fontosak:

Központi polgári jogi

E kollégiumok hatáskörébe tartoznak a következők:

- a közös eljárási szabályok szerint eljárnak az 50.000,00 EUR pertárgyértéket meghaladó, megállapítás iránti keresetek ügyében;
- az 50.000,00 EUR pertárgyértéket meghaladó polgári végrehajtási eljárás keretén belül elvégzik a polgári perrendtartásban meghatározott feladatokat azon földrajzi területek tekintetében, ahol nincsen hatáskörrel és illetékességgel rendelkező kollégium vagy bíróság;
- eljárnak az ideiglenes intézkedések meghozatalával kapcsolatos sürgős eljárásokban a hatáskörükbe tartozó ügyekben;

- ellátják a jogszabályokban előírt egyéb feladataikat.
- A családjogi és a kiskorúak ügyeivel foglalkozó kollégiumok

A **személyek családi állapotával és a családi jogállással** kapcsolatos ügyekben e kollégiumok eljárnak a következő ügyekben:

1. házastársak közötti peren kívüli eljárások;
2. élettársi kapcsolattal összefüggő vagy közös háztartásban együtt élő személyekkel kapcsolatos peren kívüli eljárások;
3. személyek különválásával és vagyonmegosztással, valamint a házasság felbontásával kapcsolatos keresetek;
4. a polgári házasság érvénytelenítése iránti keresetek;
5. az 1966. november 25-i 47344. sz. rendelettel jóváhagyott, a polgári törvénykönyv 1647. cikke és 1648. cikkének (2) bekezdése alapján előterjesztett keresetek;
6. a házastársak és az elvált házastársak közötti tartás megállapítása, illetve végrehajtása iránti keresetek;
7. a személyek családi állapotával és a családi jogállással kapcsolatos egyéb keresetek.

Az e területekre vonatkozó hatáskörökön felül e kollégiumok szintén eljárnak azokban az ügyekben, amelyeket a jogszabályok a különválással vagy a vagyonmegosztással, a házasság felbontásával, vagy a polgári házasság érvénytelenségének megállapításával vagy érvénytelenítésével összefüggésben szükséges vagyonleltár felvételére vonatkozó eljárással kapcsolatban számukra előírnak.

A **kiskorú és a nagykorú gyermekekkel** kapcsolatban a kollégiumok a következő ügyekben rendelkeznek hatáskörrel:

1. döntenek a gyámság alá helyezésről és a vagyonkezelés elrendeléséről;
2. kijelölik a kiskorú gyermek nevében jogügyletek megkötésére jogosult személyt, továbbá kijelölik az általános gyámot, aki a szülői felügyelet alá tartozó kiskorú gyermeket a bíróságon kívül képviseli;
3. döntenek az örökbefogadásról;
4. megállapítják a szülői felügyelet gyakorlásának módját és elbírálják az ezzel kapcsolatos kérdéseket;
5. meghatározzák a kiskorú, a nagykorú vagy a nagykorúsított gyermeknek járó tartásdíj összegét, amelyről az 1966. november 25-i 47344. sz. törvényerejű rendelettel jóváhagyott polgári törvénykönyv 1880. cikke rendelkezik, és elbírálják a tartásdíjfizetési kötelezettség végrehajtása iránti kereseteket;
6. elrendelik a kiskorú gyermekek nevelésbe vételét, amíg az örökbefogadásra várnak;
7. elrendelik a gyermek elhelyezését az örökbefogadásra kiválasztott személynél az örökbefogadás elősegítésének és a gyermek védelmének szempontjaira figyelemmel, vagy a jövőbeli örökbefogadás reményében valamely intézményben;
8. felügyeleti jogot (*apadrinhamento civil*) alapítanak, vagy visszavonják az erről szóló határozatot;
9. engedélyezik a kiskorú gyermek jogi képviselőjének, hogy elvégezzen bizonyos cselekményeket, jóváhagyja azokat a cselekményeket, amelyeket a gyermek felhatalmazás hiányában végzett, valamint hogy intézkedjen az adományok elfogadása iránt;
10. határozatot hoznak a pénzügyi biztosítékok fizetésének tárgyában, amelyeket a szülőknek a kiskorú gyermekek érdekében kell fizetniük;
11. meghatározzák a szülői felügyelet gyakorlásának teljes vagy részleges kizárását vagy korlátozását az 1966. november 25-i 47344. sz. törvényerejű rendelettel jóváhagyott polgári törvénykönyv 1920. cikke szerint;
12. elvégzik az anyaság és apaság hivatalos megállapítását, valamint felveszik az anyaság vagy apaság vélelmének megdöntésére irányuló bizonyítást;
13. a szülők egyetértésének hiányában határoznak a kiskorú gyermek utóneve és családi neve felől.

A területeken fennálló hatáskörökön felül a kollégiumok a következő ügyekben is eljárnak:

1. gyámság vagy vagyonkezelés fennállása esetén megállapítják a gyám vagy a vagyonkezelő díjazását, eljárnak a gyám, a vagyonkezelő vagy a családjogi tanács tagjának felmentése, lemondása vagy eltávolítása ügyében; bekérik és értékelik az elszámolásokat, engedélyezik a zálogjog helyettesítését és határoznak a rendelkezésre bocsátott biztosítékok megerősítése vagy felváltása felől; valamint speciális gyámot jelölnek ki a kiskorú gyermek számára, aki őt a bíróságon kívül képviseli;
2. speciális gyámot jelölnek ki, aki a kiskorú gyermeket valamennyi gyámsági eljárásban képviseli;

3. megváltoztatják, visszavonják, illetve felülvizsgálják az örökbefogadást; bekérik és értékelik az örökbefogadó elszámolását, és meghatározzák, hogy a jövedelemből milyen összeget kell az örökbefogadott tartására fordítani;
4. határoznak a kiskorú gyermekek javára nyújtott biztosíték növelése vagy helyettesítése felől;
5. bekérik és értékelik a szülők által benyújtandó elszámolásokat;
6. döntenek az előző szakaszokban [a) – m]) említett eljárásokkal kapcsolatos bármely egyéb ügyben.

Az **oktatási célú gyámsággal és a védelemmel** kapcsolatos ügyekben a bíróságok feladatkörébe tartoznak a következők:

- az ösztönző és védelmi eljárások lefolytatása;
- az ösztönző és védelmi intézkedések alkalmazása, és szükség esetén a végrehajtásuk ellenőrzése bármely olyan esetben, ahol a kiskorú gyermek vagy a fiatalkorú veszélynek van kitéve, és ha a védelmi bizottság beavatkozása nem lehetséges;
- az oktatási célú gyámság vizsgálatához szükséges bírósági aktusok elvégzése;
- a jogszabályok alapján bűncselekménynek minősülő tényállás értékelése, amelyet 12 és 16 év közötti kiskorú gyermekek valósítottak meg, figyelemmel a gyámsági intézkedések alkalmazására;
- a gyámsági intézkedések végrehajtása és felülvizsgálata;
- a gyámsági intézkedések megszüntetésének elrendelése;
- elbírálják a szabadságelvonással járó büntetés hatálya alatt álló kiskorú gyermekkel szemben alkalmazott fegyelmi intézkedések alkalmazásáról szóló határozatokkal szembeni fellebbezéseket.

Munkaügyi kollégiumok

E kollégiumok járnak el – polgári jogi és egyéb ügyekben – a munkaviszonnyal kapcsolatban felmerülő kérdésekben és a munkaszerződés megkötése céljából létesült jogviszonyokkal kapcsolatos ügyekben, az üzemi balesetekkel és foglalkozási megbetegedésekkel kapcsolatos ügyekben, a jogszabályok alapján a munkaszerződéssel összehasonlítható szerződések, valamint az ösztöndíj- és gyakornoki szerződések ügyében, továbbá a sztrájkokhoz kapcsolódó polgári ügyekben.

Kereskedelmi kollégiumok

E kollégiumok járnak el a következő ügyekben:

1. fizetésképtelenségi eljárások és speciális szerkezetátalakítási intézkedések;
2. az alapító okirat és alapszabály fenn nem állásának, illetve semmisségének megállapítására, valamint megszüntetésére irányuló keresetek;
3. a társasági jogok gyakorlásával kapcsolatos keresetek;
4. a társasági határozatok felfüggesztésére vagy megsemmisítésére irányuló keresetek;
5. a társaságok bíróság által elrendelt felszámolása iránti keresetek;
6. az európai részvénytársaság statútuma alapján létrehozott társaságok felszámolása iránti keresetek;
7. a holdingtársaságok bírósági felszámolása iránti keresetek;
8. a cégnyilvántartásról szóló törvényben hivatkozott keresetek;
9. a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások felszámolása iránti keresetek.

Szintén eljárnak a cégnyilvántartásért felelős hivatalok hivatalvezetői által hozott végzések megtámadása ügyében, valamint a hivatalvezetők által a társaság felszámolására irányuló közigazgatási eljárás keretében hozott határozatok megtámadása ügyében.

A végrehajtási kollégiumok

E kollégiumok felelősek a polgári perrendtartásban meghatározott polgári végrehajtási eljárásért, kivéve azokat az ügyeket, amelyek a szellemi tulajdonnal foglalkozó bíróság, a versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság, a tengerészeti bíróság, a csládjogi és a kiskorúak ügyeivel foglalkozó kollégiumok, a munkaügyi kollégiumok és a kereskedelmi kollégiumok hatáskörébe tartoznak. A végrehajtási kollégiumok a büntetőügyekben hozott olyan ítéletek végrehajtásával is foglalkoznak, amelyek a büntetőeljárás szabályok alapján nem vizsgálhatók polgári bíróság előtt.

A szélesebb körű illetékességgel rendelkező bíróságok

A szellemi tulajdonnal foglalkozó bíróságok

az alábbi ügyekben járnak el:

1. a szerzői joggal és a szomszédos jogokkal kapcsolatos keresetek;
2. keresetek, amelyek a jogszabályokban előírt bármely jellegű ipari tulajdonnal kapcsolatosak;
3. az ipari tulajdonról szóló törvénykönyvben (*Código da Propriedade Industrial*) és más vonatkozó jogszabályokban foglalt szabadalmak, kiegészítő oltalmi tanúsítványok, használati minták és félvezető termékek topográfiáinak érvénytelenítése és megsemmisítése iránti keresetek, valamint a viszontkereseti eljárás tárgyát képező ábrázolások vagy minták, márkanevek, logók, díjak, eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásba vétele érvénytelenségének vagy semmisségének megállapítása iránti keresetek;
4. az Ipari Tulajdon Nemzeti Intézetének (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P. - INPI, I. P.*) az ipari tulajdonjogok bármely típusának megadása vagy elutasítása tárgyában hozott határozataival szembeni fellebbezések, vagy átruházással, engedélyekkel vagy az elavulás megállapításával, vagy bármely egyéb, az iparjogvédelmi jogokat érintő, módosító vagy megszüntető aktusokkal kapcsolatos határozataival szembeni fellebbezések;
5. az Ipari Tulajdon Nemzeti Intézetének jogsértésekkel és bírságokkal kapcsolatos ügyekben hozott határozataival – vagy bármely egyéb jogorvoslattal támadható intézkedéseivel – szembeni fellebbezések, illetve e határozatok és intézkedések felülvizsgálata;
6. megállapítási keresetek, amelyekben a kereset jogalapja internetes domain-nevekkel kapcsolatos;
7. a Nemzeti Tudományos Elemzések Alapítványa (*Fundação para a Computação Científica Nacional*) által hozott határozatokkal szembeni fellebbezések, amely a .pt domain-nevek nyilvántartásba vételére, visszautasítására és megújítására illetékes hatóság;
8. a társaságokkal vagy a cégnevekkel kapcsolatos keresetek;
9. a Nyilvántartások és Közjegyzők Intézete (*Instituto dos Registos e do Notariado, I. P. - IRN, I. P.*) által a cégnevek és kereskedelmi nevek elfogadhatósága tárgyában – a jogi személyek nemzeti nyilvántartására (*Registo Nacional de Pessoas Coletivas*) vonatkozó jogi keretek között – hozott határozatával szembeni fellebbezések;
10. a tisztességtelen versenymagatartással vagy az ipari tulajdonnal kapcsolatos üzleti titok megsértésével összefüggő keresetek;
11. bizonyítékok beszerzése és megőrzése, illetve információszolgáltatás iránti intézkedések, amennyiben azok az ipari tulajdonjogok és a szerzői jogok védelméhez szükségesek.

A versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság

Egyebek mellett a bíróság bírálja el számos szabályozó szerv, nevezetesen a versenyjogi hatóság (*Autoridade da Concorrência*), a portugál polgári légi közlekedési hatóság (*Autoridade Nacional da Aviação Civil*), a Portugál Nemzeti Bank (*Banco de Portugal*) és a portugál értékpapír-piaci bizottság (*Comissão do Mercado de Valores Mobiliários*) olyan határozataival, utasításaival és egyéb intézkedéseivel szembeni, jogsértésen alapuló fellebbezéseket, felülvizsgálati és végrehajtási kérelmeket, amelyek jogorvoslattal támadhatók.

A tengerészeti bíróságok

az alábbi ügyekben járnak el:

1. hajók, csónakok vagy más vízi járművek által okozott vagy elszenvedett, illetve ezek tengeri használatából eredő, általános jogi értelemben vett károk megtérítése;
2. hajók, csónakok vagy más vízi járművek építésére, javítására, beszerzésére vagy értékesítésére vonatkozó szerződések, feltéve, hogy azokat tengeri használatra szánják;
3. tengeri, kombinált vagy multimodális szállítási szerződések;
4. a folyókon vagy csatornákon történő szállításra vonatkozó szerződések, az 1972. július 31-i 265/72. az törvényerejű rendelettel jóváhagyott, a kikötőkre vonatkozó általános szabályozáshoz (*Regulamento Geral das Capitánias*) mellékelt 1. táblázatban foglalt korlátozások mellett;
5. a tengeri hajók, csónakok vagy más vízi járművek bérletére vagy lízingjére vonatkozó szerződések;
6. tengeri használatra szánt hajók, csónakok vagy más vízi járművek, valamint rakományuk biztosítására irányuló szerződések;

7. hajókra vagy csónakokra vonatkozó jelzálogszerződések és idegen dologbéli jogok, továbbá a vízi járművekre, valamint rakományukra vonatkozó tárgyi biztosítékok;
8. a hajókra, csónakokra és más vízi járművekre, valamint a rakományukra vonatkozó speciális eljárások;
9. a hajókkal, csónakokkal és más vízi járművekkel, a rakományukkal és a bunkerolajukkal, valamint a hajókhoz, csónakokhoz és más vízi járművekhez tartozó eszközökkel kapcsolatos sürgős ideiglenes eljárások, továbbá a kikötőmester felé irányuló előzetes megkeresések, hogy támogassa a fenti eljárások tárgyát képező tárgyak kiszállítását;
10. a közös hajókárral vagy egyedi hajókárral kapcsolatos ügyek, ideértve azokat, amelyek más tengeri vízi járművekre vonatkoznak;
11. tengeri segítségnyújtás és mentés;
12. révkalauzolásra, vontatásra vonatkozó szerződések;
13. törmelék eltávolítása;
14. a tenger, valamint – a joghatóságuk alá tartozó – más vizek szennyezéséből eredő polgári jogi felelősség;
15. a halászati vagy tengeri eredetű élelmiszerek, puhatestűek és tengeri algák gyűjtésére szolgáló módok vagy felszerelés, a hajózáshoz vagy halászathoz használatos vasalatok, felszerelés, fegyverek, ellátmányok és egyéb tárgyak használata, elvesztése, megtalálása és tulajdonba vétele, valamint az említett anyagok által okozott vagy elszenvedett károk;
16. a köztulajdonban lévő tengeri területekhez tartozó vagyontárgyakban okozott kár;
17. a hajókról származó partra kimosott hulladék tulajdonjoga és birtokba vétele, valamint bármely, az óceánból származó vagy onnan érkezett tárgy vagy meglévő maradvány tulajdonjoga és birtokba vétele, amely talajon vagy altalajon pihen, vagy szárazföldi vizekből érkezett vagy ott található tárgy vagy maradvány tulajdonjoga és birtokba vétele, ha tengerészeti szempontból jelentőséggel bír;
18. letartóztatások;
19. a kereskedelmi tengerjoggal kapcsolatos valamennyi általános kérdés;
20. a tengerjogi jogsértésekkel kapcsolatban a kikötőmester által hozott határozatokkal szembeni fellebbezések.

A büntetés-végrehajtási bíróságok

E bíróság ellenőrzi és felügyeli a végrehajtást, és hoz határozatot az ítélethezatalt követően a bírósági határozatban kiszabott büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés módosításáról, átváltásáról és lejártáról. E bíróság hatáskörébe tartoznak a következők:

- megállapítja a kitoloncolás kiegészítő büntetés végrehajtását, megállapítja, ha véget ért a szabadságvesztés-büntetés, és elrendeli a kitoloncolás kiegészítő büntetés előzetes alkalmazását;
- meghatározza a szabadságvesztés-büntetés végét a határozatlan idejű elítélés esetében (*pena relativamente indeterminada*) vagy a szabadságelvonással járó biztosítéki intézkedés végét;
- elfogatóparancsot, őrizetbe vételt és szabadon engedést elrendelő parancsot bocsát ki;
- teljesítés elmaradását megállapító nyilatkozatot bocsát ki, és elrendeli az azzal az elítélttel kapcsolatba hozható vagyontárgyak lefoglalását, aki szándékosan kivonta magát – részben vagy egészben – a szabadságvesztés-büntetés vagy a szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása alól;
- dönt a bűnügyi nyilvántartásba bejegyzett tények vagy határozatok ideiglenes törléséről;

Központi vizsgálóbíróság

Ez a bíróság végzi a bűnügyi vizsgálatokat, marasztaló határozatokat hoz, és a hatáskörébe tartozik a nyomozás lefolytatása, ha a bűnözői tevékenységet különböző fellebbviteli bíróságok (*Tribunais da Relação*) körzeteiben tanúsítják, valamint bármely, az alábbi bűncselekményeket érintő esetben:

1. béke elleni és emberiség elleni bűncselekmények;
2. terrorszervezet által elkövetett bűncselekmények és terrorcselekmények;
3. a nemzetbiztonságot veszélyeztető bűncselekmények, a választási bűncselekmények kivételével;
4. kábítószer, pszichotróp anyag és kábítószer-prekurzor tiltott kereskedelme, a fogyasztók számára történő közvetlen terjesztés kivételével, valamint a tiltott kereskedelemmel összefüggő bűnszövetség;

5. pénzmosás;
 6. vesztegetés, sikkasztás, hivatali visszaélés és vesztegetés;
 7. rosszhiszeműen előidézett fizetéseképtelenség;
 8. gazdaságilag független közjogi szervezetek által elkövetett hivatali visszaélés;
 9. támogatások, megítélt összegek és kölcsönök megszerzésével vagy hűtlen kezelésével kapcsolatos csalás;
 10. szervezeten elkövetett gazdasági és pénzügyi bűncselekmények, különösen azok, amelyeket információtechnológia használatával követnek el;
 11. nemzetközi vagy határokon átívelő léptékű gazdasági és pénzügyi bűncselekmények.
-

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg. Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 22/05/2020